

עיוורון בעליון

פסק דינו של בג"ץ, שביטל ברוב דעות את התיקון לחוק המסתננים, מצביע על הסכנה הטמונה בסמכות בית המשפט לבטל חוקים. כידוע, מקור הסמכות הוא בפירוש שניתן המשפט נתן לחוק יסודי: כבוד האדם וחירותו. בתקופת המהפכה המשפטית החליט העליון

שחוק יסודי זה מעניק לו סמכות גורפת לביטול חוקי הכנסת. מעטים עמדו אז על הסכנה הצפונה בכוח שנטל בית המשפט לעצמו. השאלה התעוררה, למשל, בהקשר לזכות השיבה של הפלסטינים באמצעות נישואין. הכרה באפשרות זו הייתה יוצרת סכנה ממשית לקיום המדינה, שכן הייתה גוררת קליטה מסיבית של אוכלוסייה, שחלק נכבד ממנה תומך בחמאס ובארגוני טרור אחרים. אבל מתברר שמספר ניכר של שופטי בג"ץ לא סברו כך, ורק על חודו של קול ניצלה מדינת ישראל מסכנה קיומית, כאשר גם הנשיאים ברק וביניש נותרו במיעוט.

כעת הגענו לחוק המסתננים, שאותו פסל בג"ץ בשלב הראשון, ולאחר שרוכך בצורה דרמטית על ידי הכנסת, שב בג"ץ ופסל אותו פעם נוספת. גם כאן ניכר עיוורון של שופטי הרוב בפני השלכות פסיקתם.

שופטי הרוב רואים לנגד עיניהם את המסתננים. בג"ץ מתאר את המצב המזועזע באריתריאה, שבה מופרות זכויות אדם ו"קיימת חובת שירות צבאי לתקופה שאינה מוגבלת". האם המסקנה היא שישאל חייבת לקלוט את כל מיליוני תושבי אריתריאה, אם רק יגיעו לכאן? גם המצב בסוריאן נורא. האם גם את מיליוני תושבי צריך יהיה לקלוט? סוריה מתרחש טבח נורא. עד היום לא זרמו הפליטים אלינו, אבל לפתע יכול הכול להתהפך. בררום הוקמה גדה ניתן לעקוף אותה. אפילו באמצעות סולם. ועדיין לא נתקלנו בניסיון חדירה של אזרחים דרך הים. כיצד ניתן יהיה לבלום אותם? האם בג"ץ יתיר לעשות זאת?

בג"ץ מתאר את המצב המזועזע באריתריאה. אך האם המסקנה היא שישאל חייבת לקלוט את כל מיליוני תושביה אם רק יגיעו לכאן?

גם המצב בעזה קשה. קרוב למחצית האוכלוסייה מחוסרת עבודה. רבים מנסים לברוח לאירופה דרך המנהרות והים. מה נעשה אם יבקשו להגיע אלינו? מה יאמר בג"ץ?

בפסק הדין מדובר גם על כך שהחוקה ממושכת של בני אדם במרכז שהייה "מאיינת את היכולת לנהל חיי משפחה", זכות שהיא לפי פרשנות בית המשפט חלק מכבוד האדם. נניח ש-50 או 60 אלף המסתננים הנמצאים בארץ יבקשו להביא ארצה את בני משפחתם מסוריאן או מאריתריאה במסגרת איחוד משפחות. האם בג"ץ הרחום יסרב לבקשתם?

צריך גם להבין שהענקת זכות לאדם אחד פירושה לא פעם פגיעה בזכויות זולתו. המסתננים שהגיעו ארצה שינו לחלוטין את החיים בררום תל-אביב. תשובתו של בג"ץ היא: "מצוקתם של תושבי דרום תל-אביב... היא בידיהן של הרשות המחוקקת והרשות המבצעת". בקיצור, בג"ץ ידאג למסתננים, ואילו את הדאגה לתושבי תל-אביב גילגל לממשלה ולכנסת.

ישנן מדינות שבהן קיימת אפשרות להחזיק מסתננים במתקן שהייה לתקופה ארוכה יותר מזה שנקבעה בחוק הישראלי. רק לאחרונה חתמה אוסטרליה על הסכם עם קמבודיה להעביר מסתננים למדינה זו. הקשיים והסכנות שעל ישראל להתמודד איתם חמורים בהרבה מאלה הניצבים בפני אוסטרליה הגדולה והעשירה מאיתנו.

בכך חוזרים אנו לבעיית היסוד: מה נעשה כשבג"ץ שוגה בהפעלת הסמכות שנטל לעצמו בהקשר לשאלה קיומית למדינת ישראל? התשובה בעיניי היא שהאחריות לקיום המדינה ולבטיחותה מופקדת בידי הממשלה והכנסת, ותפקידן להסדיר את הנושא בחקיקה שתבהיר הן לעניין המסתננים והן בכלל, כי המילה האחרונה בנושא שמורה לכנסת ולא לבית המשפט. ■

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) - ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר - חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפוסים ממוכרים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ